

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)  
Judecător: V. Chisilița  
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău  
Judecători: A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai

Dosarul nr. 2ra-121/18

## DECIZIE

07 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
Judecătorii

Tatiana Vieru  
Maria Ghervas, Iuliana Oprea  
Dumitru Visternicean, Ion Druță

examinând recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cemortan Domnica împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, prin care a fost casată hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 25 ianuarie 2017,

### c o n s t a t ă :

La 02 iunie 2016 Cemortan Domnica a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 13 septembrie 2015, a participat la un miting de protest în Piața Marii Adunări Naționale, pe parcursul desfășurării căruia a fost victima unui incident cu un polițist, față de care la moment este inițiat un dosar penal pentru depășirea atribuțiilor de serviciu. Drept urmare a incidentului din 13 septembrie 2015, reclamanta a fost dusă la IP Buiucani, unde a depus declarații, conform procedurii stabilite de legislație.

Reclamanta menționează că la 04 decembrie 2015, Procuratura Buiucani a emis ordonanța de punere sub învinuire în cauza penală nr. xxxxxxxxxxxx, potrivit căreia s-a dispus punerea sub învinuire a Domnicăi Cemortan, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii de jaf, prevăzută de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod Penal, adică sustragerea în mod deschis, din mâna cet. Vasile Nicolăescu, a unui telefon mobil de model XY în valoarea pretinsă de 4 000 lei.

Concomitent cu aducerea la cunoștință a ordonanței, față de reclamantă a fost

aplicată măsura preventivă, obligația de a nu părăsi localitatea, cu mențiunea că în cazul încălcării obligațiilor menționate, măsura preventivă poate fi înlocuită cu o măsură preventivă mai aspră.

La 07 decembrie 2015, a depus o cerere către procurorul s. Buiucani prin care a solicitat anularea măsurii preventive de a nu părăsi localitatea, pe motiv că este ilegală, nu urmărește un scop legitim și aduce atingere dreptului la libera circulație.

Ulterior, la data de 20 decembrie 2015, prin scrisoarea Procuraturii Buiucani din 15 decembrie 2015, a fost informată despre clasarea cauzei penale și anularea măsurii preventive aplicate în privința sa la 04 decembrie 2015.

Conform prevederilor art.299/1 CPP, ordonanța privind clasarea cauzei penale din 04 decembrie 2015, nefiind contestată a devenit irevocabilă.

Susține reclamanta că i-a fost cauzat un prejudiciu moral, mai întâi prin faptul că față de ea a fost pornit dosar penal, fiind învinuită în comiterea unei infracțiuni grave ce prevede pedeapsă cu închisoarea de la 5 la 7 ani.

Astfel, indică reclamanta că orice acuzație gravă adusă ei îi creează o stare de neliniște, frică de organele de poliție și procuratură, stres continuu, frustrare, neîncredere în justiție, totodată știrbindu-i imaginea publică a dânzei ce o are în calitate de activistă civică.

Prin măsurile preventive aplicate, fiindu-i impusă obligația de a nu părăsi localitatea, dânsa a fost constrânsă să se afle în imposibilitatea de a beneficia de dreptul la libera circulație și în special de a-și putea vedea copilul minor care se afla în România.

Solicită reclamanta încasarea despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat în mărime de 100 000 lei din contul bugetului de stat prin intermediul pârâtului precum și cheltuielile de judecată suportate.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 25 ianuarie 2017 cererea de chemare în judecată înaintată de Cemortan Domnica împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, s-a admis apelul declarat de Cemortan Domnica, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 25 ianuarie 2017 și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Cemortan Domnica împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală s-a admis parțial. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Dominicăi Cemortan despăgubirea pentru prejudiciul moral cauzat în sumă de 20 000 lei.

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 04 octombrie 2017 Ministerul Justiției a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017 și menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 25 ianuarie 2017.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că decizia instanței de apel este ilegală, fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și aprecierea

arbitrară a probelor. La fel, recurentul a indicat că instanța de apel nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțe importante ale pricinii. Relevă recurentul că, deși instanța de apel corect a constatat, că existența dreptului reclamantei la repararea prejudiciului a apărut la momentul scoaterii acesteia de sub urmărirea penală sau încetării urmăririi penale, instanța de apel eronat a constatat existența unor acțiuni ilegale a organelor de drept. Prin urmare, consideră că suma de 20 000 lei acordată cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul cauzat, este una exagerată. La fel, indică recurentul că nu există un act judecătoresc prin care să fi fost constatat caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală.

La 25 octombrie 2017 recurs a declarat și Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, solicitând admiterea recursului și casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că decizia instanței de apel este ilegală. Consideră recurentul că instanța de apel incorect a constatat existența unei fapte ilicite a organului de urmărire penală, care ar determina nașterea obligației statului de a repara prejudiciul, or nu există un act judecătoresc prin care să fi fost constatat caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Având în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 13 septembrie 2017 (f.d. 156 vol. I), cât și faptul că la materialele cauzei lipsesc careva probe ce ar demonstra momentul comunicării acesteia, recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău se consideră declarate în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 ianuarie 2018 recursurile au fost declarate admisibile.

La data de 06 februarie 2018, reprezentantul intimatei avocatul Postu Marin a prezentat referință pe marginea recursurilor declarate de Ministerul Justiției și Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, solicitând respingerea acestora, cu menținerea deciziei instanței de apel.

Examinând argumentele invocate în cererile de recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate, care urmează a fi admise, cu modificarea deciziei instanței de apel în partea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasate, din considerentele ce urmează:

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e), *„instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărîrea primei instanțe”*.

Conform art. 1405 alin. (1) Cod Civil *„Prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată”*.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești *„În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală”*.

Conform art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, *„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare”*.

Având în vedere normele legale enunțate, Colegiul menționează că legea stabilește expres atât momentul nașterii dreptului la repararea prejudiciului, cât și condițiile (acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală) în temeiul cărora survine răspunderea statului. Noțiunea de acțiuni ilicite este definită la art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, potrivit căruia ilicite sunt *„acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni)”*.

Deși recurenții invocă că nu există un act judecătoresc prin care să fi fost constatat caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală, Colegiul menționează că lipsa unui asemenea act nicidecum nu presupune imposibilitatea atragerii răspunderii statului în situațiile prevăzute la art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998. În acest sens, Colegiul reține că în conformitate cu art. 23 alin. (3) CPP, *„Persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat”*.

La caz, reclamanta Cemortan Domnica pretinde repararea prejudiciului moral cauzat prin punerea sub învinuire a acesteia, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute 187 alin. (2) lit. f) Cod Penal (jaful).

Din materialele dosarului rezultă că prin ordonanța Procurorului în Procuratura sect. Buiucani din 04 decembrie 2015, Cemortan Domnica a fost pusă sub învinuire (f.d. 6). La fel, instanța de recurs reține că prin ordonanța Procurorului în Procuratura sect. Buiucani din aceeași dată, Cemortan Domnica a fost scoasă de sub urmărire penală, s-a clasat cauza penală și s-a anulat de drept măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi localitatea (f.d. 10-11).

Raportând circumstanțele enunțate la prevederile legale menționate mai sus, Colegiul ajunge la concluzia că instanța de apel corect a constatat existența temeiurilor de antrenare a răspunderii civile a statului pentru acțiunile organului de

urmărire penală și respectiv, a obligației de a repara prejudiciul moral cauzat reclamantei Cemortan Domnica.

Totodată, Colegiul consideră că instanța de apel incorect a determinat cuantumul compensației acordate pentru prejudiciul moral cauzat.

În acest sens, Colegiul menționează că potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, „*Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare:*

*a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;*

*b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată;*

*c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei;*

*d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată;*

*e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;*

*f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice;*

*g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate;*

*h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție”.*

Astfel, legea prevede expres criteriile în temeiul cărora urmează a fi determinată mărimea compensației.

Studiind decizia contestată, Colegiul constată că instanța de apel în susținerea concluziei sale, a reținut că reclamanta Cemortan Domnica a fost învinuită în comiterea unei infracțiuni grave, ce prevede în calitate de pedeapsă închisoare de la 5 la 7 ani, fapt care a generat o stare de neliniște, frică de organele de poliție și procuratură, stres continuu, frustrare, neîncredere în justiție, precum și efectele care îi afectează imaginea publică a acesteia, în calitate de activistă civică. Colegiul consideră că la determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de apel nu și-a motivat soluția „*într-o manieră suficientă*”, fără a da o apreciere corespunzătoare criteriilor prevăzute la art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Colegiul menționează că în materia reparării prejudiciului moral, sarcina probațiunii revine reclamantului. Studiind materialele cauzei, Colegiul constată că probe în acest sens de către reclamantă nu au fost prezentate.

În speță, Colegiul reține că reclamanta Cemortan Domnica a avut statut de învinuit mai puțin de o zi. La fel, același interval de timp a durat și ingerința statului în dreptul reclamantei la libera circulație.

În asemenea circumstanțe, având în vedere gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită Cemortan Domnica, durata aflării reclamantei Cemortan Domnica în statut de învinuit, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei (Cemortan Domnica), cât și faptul că Cemortan Domnica este un activist civic, după cum pretinde în cererea de chemare în judecată, Colegiul

consideră că compensația bănească în mărime de 1 000 lei este una rezonabilă și echitabilă, fiind aptă să atenueze suferințele fizice și psihice cauzate și să restabilească încrederea reclamantei în organele poliției, procuraturii și justiției.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău și de a modifica decizia instanței de apel în partea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasat în beneficiul Domicăi Cemortan, cu diminuarea cuantumului acesteia de la 20 000 lei, la 1 000 lei. În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017 urmează a fi menținută.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

### **d e c i d e :**

Se admit recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău.

Se modifică decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cemortan Domnica împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, în partea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasate din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Domicăi Cemortan, cu diminuarea cuantumului acesteia de la 20 000 (douăzeci de mii) lei, la 1 000 (una mie) lei.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017 se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Iuliana Oprea

Dumitru Visternicean

Ion Druță